

Väestömäärältään pienen, pinta-alaltaan suuren maan haasteista

Suomi on pieni maa – meitä suomalaisia on vain noin 5,5 miljoonaa, ja puhumme keskenämme muille täysin käsittämätöntä kieltä. Suomi on myös iso maa – pinta-alaltaan lähes Saksan kokoinen ja yli kymmenen kertaa suurempi kuin Belgia. Väestötiheytemme on vain noin 14 % Euroopan unionin keskiarvosta, ja tuohon keskiarvoon mekin vaikutamme.

Suomi on kesämökkien maa – kesämökkejä on yli puoli miljoonaa, eli keskimäärin yksi yhtätoista suomalaista kohden. Juhlapyhinä kaupunkien ulosmenotiet ruuhkautuvat, kun suomalaiset suuntaavat mökeilleen, usein järvien rannoille. Suomea kutsutaan tuhannen järven maaksi, mutta itse asiassa järviä on lähes 190 000.

Kaikki eivät kuitenkaan halua istua ruuhkissa ja ajaa satoja kilometrejä päästäkseen johonkin omaan rauhan tyysijaansa. Jotkut viihtyvät kaupungissa, haluavat viettää aikansa siellä ja myös viljellä siellä itselleen aitoa lähiruokaa. Siksi Suomessa on myös siirtolapuutarhoja. Niitä on maassamme ollut jo yli sata vuotta, ja kansallinen liittomme täyttää 90 vuotta vuonna 2020.

Samanlaista erilaista

Kaikkia Suomen siirtolapuutarhoja yhdistää se, että palstalla on mökki, jossa voi halutessaan myös yöpyä. Monella alueella siirtolapuutarhurit muuttavat mökilleen keväällä – mitä se ajankohtana eri puolella Suomea tarkoittaakaan – ja muuttavat takaisin kaupunkiasuntoonsa vasta syksyn tullen. Mökkien keskimääräinen koko on 25 m², mutta sekä malleissa että väreissä on vaihtelua laidasta laitaan.

Etelästä pohjoiseen ja lännestä itään

Suomen eteläisimmän ja pohjoisimman siirtolapuutarhan etäisyys toisistaan on yli 800 km. Lentäen matkaan menee lähes puolitoista tuntia, ja junalla voi matkan taittaa ekologisemmin yön yli. Siirtolapuutarhojen väliin mahtuu peräti seitsemän kansallista kasvuyöhykettä. Etelässä lumi saattaa sulaa jo maaliskuussa, pohjoisessa saattaa olla lunta vielä toukokuussa.

Läntisimmän ja itäisimmän siirtolapuutarhan etäisyys on noin 500 km. Länsirannikolla meren läheisyys vaikuttaa suojaavan lumipeitteen paksuuteen. Lännessä maa on viljavaa ja viljelyvaikutteita saadaan Ruotsista.

Itärajan lähellä talvella saattaa, mannerilmaston vaikutuksesta, olla lunta kymmenkertainen määrä länsirannikkoon verrattuna. Talvet ovat ankaria ja kesät voivat olla kuumia ja kuivia. Idässä kasvuolosuhteet ovat monilta osin länttä karummat.

Kaupunkiviljelyä myös maaseutuoloissa

Suomen ensimmäiset siirtolapuutarhat perustettiin isoihin kaupunkeihin. Nykyiset kaupunkilaiset saattavat olla jo sukupolvien ajalta vailla suoranaista kosketusta maaseutuun ja omatarveviljelyyn. Kun kaupunkilainen saa kipinän hankkia siirtolapuutarhapalstan, pitää viljely

aloittaa aivan alusta. Kompostointi, kamiinan sytyttäminen ja rakennusten maalaaminen tai peruskorjaaminen ovat vieraita asioita, jotka on opeteltava. Kaupungeissa siirtolapuutarhat ovat yleensä isoja (suurimmat 320 palstaa) ja ne sijaitsevat hyvien julkisten kulkuyhteyksien päässä.

Maaseutumaisemassa sijaitsevat siirtolapuutarhat ovat yleensä pienempiä – liiton pienimmässä jäsenpuutarhassa palstoja on vain 12. Näissä siirtolapuutarhoissa luonto on lähellä, ja hyvin usein myös järvi. Alueilla ei ole niin vahvaa tarvetta tai kiinnostusta säänneltyyn puutarhaviljelysidonnaiseen yhteisöelämiseen kuin kaupungeissa, mutta viljelystä innostuneille alueiden yhteydessä on sängen usein erillisiä viljelypalstoja. Siirtolapuutarhojen sijainti on etäällä keskustajamasta, joten mökille pääsemiseen tarvitaan usein oma auto.

Haasteena tasapuolisen ja oikeudenmukaisen palvelun tuottaminen

Suomessa on noin 60 siirtolapuutarhayhdistystä, joista puolet kuuluu kansalliseen liittoomme. Liiton jäsenyhdistykset ovat keskimääräistä suurempia, joten liiton kattama osuus maamme siirtolapuutarhaviljelijöistä on huomattavasti tuota puolta suurempi.

Koska yhdistysten määrä maassamme on Euroopan mittakaavassa hyvin vaatimaton, ei ole ollut tarkoituksenmukaista rakentaa minkäänlaista alueellista organisaatiota valtakunnallisen liiton alle. Suurimmissa siirtolapuutarhakaupungeissa, Helsingissä ja Tampereella, on omat aluejärjestönsä, joiden tavoitteena on ajaa siirtolapuutarhojen yhteistä asiaa kaupunkitasolla. Näiden yhdistysten kanssa liitto tekee hyvää ja saumatonta yhteistyötä.

Liiton hallituksessa on kattava valtakunnallinen edustus, ja se edesauttaa merkittävästi liiton tavoitetta tuottaa valtakunnallisesti entistä tasapuolisempaa ja oikeudenmukaisempaa palvelua jokaiselle jäsenyhdistykselle ja sen viljelijälle. Tavoitteen eteen on tehty jo paljon: Vuoden 2017 alussa lanseerattiin etukortti, jolla viljelijät ympäri maan saavat etuja liiton kumppaniyrityksiltä ja kesällä 2017 pilotoitiin alueellinen koulutustoiminta, joka vuonna 2018 laajenee koko valtakunnan kattavaksi.

Kaikkia maamme siirtolapuutarhureita yhdistänee huoli ympäristön tulevaisuudesta. Tuon huolen hälventämiseksi liittoamme tulee tarjoamaan kaikille yhdistyksille tukea ja työkaluja tekemänsä Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumukseen kirjattujen tavoitteiden mukaisesti.

Digitaalisuuden myötä on olemassa runsaasti uusia mahdollisuuksia osallistumiseen ja osallistamiseen riippumatta maantieteellisistä etäisyyksistä. Ihan vielä kaikki suomalaiset siirtolapuutarhurit eivät ole niin ”digitaalisia” että uudet muodot korvaisivat perinteiset palvelumuodot, mutta Suomen Siirtolapuutarhaliitto on jatkuvasti kuulolla. Meillä ei ole muuta vaihtoehtoa.

Teksti ja kuvat:

Pertti Laitila
President
Suomen Siirtolapuutarhaliitto